

NAŠ DOM.

„Vrli Slovenci: Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike.“ A. M. Slomšek.

Izhaja vsak drugi četrtek. Naročniki „Slov. Gospodarja“ ga dobivajo zastonj. Posebej naročen velja s poštnino vred ene krono za celo leto. Posamezne številke veljajo 4 h. — Naročnina se pošilja na upravnništvo „Našega Doma“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice (petit), če se enkrat natisne, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Zakaj naši poslanci ne grejo v Gradec?

Ptujski »Štajerc« in njegov kranjski tovariš »Rodoljub« že dalje časa za nos vodita svoje nerazsodne bralce in napadata naše deželne poslance, zakaj ne gredo v Gradec. »Štajerc« je nedavno pisal, da bi morali tam »spetakel« delati. Zavedno slovensko ljudstvo pa je na shodih že s tisočnimi glasovi odobrilo to, da so naši slovenski poslanci zapustili Gradec. To se je tudi na zaupnem shodu v Mariboru 22. avgusta enoglasno odobrilo. Tu so poslanci tako živo dopovedali, da nimajo od Gradca ničesar pričakovati, da so se celo nasprotniki morali vdati.

Poslanec g. Robič

je nakratko narisal žalosten gospodarski položaj štajarskih Slovencev. Naš kmetski stan, ki je steber cesarstva in naroda, je v obupnem položaju. Ljudje se selijo v Ameriko in na Nemško, doma pa primanjkuje delavcev in kmetijstvo gre nazaj. Nemška večina štajarskega deželnega zbora pa neče storiti za slovenskega kmeta čisto nič, ona podpira le nemčurska mesta in trge. Nemška večina ne privošči Slovincem ne obrtne, ne kmetijske, ne meščanske šole. Zagrizena nemška večina pa tudi ne trpi, da bi vlada sama kaj storila.

Reke in potoki nam delajo leto za letom ogromno škodo, pa nikdo se v Gradcu ne zmeni, da bi se vravnale. In če se tudi kaj sklene, ostane vse samo na papirju. »Štajerc« je debelo lagal, ko je pripisoval zaslugo nemški večini, pa nemškemu viteškemu redu za regulacijo Pesnice.

Za prenovljenje naših vinogradov bi bilo treba najmanj milijon kron; vlada bi se bila pripravljena dati, pa nemška večina tega ne trpi. Poslanci so vse poskušali, da bi omehčali večino, pa našli so gluha ušesa. Zatorej je izdajalec, kdor tirja, da poslanci gredo brezpogojno v Gradec.

Poslanec dr. Dečko

slika narodno sovraštvo nemške večine do Slovencev. Od l. 1870, ko so Nemci premagali Francoze, je nemška nadutost in bahatost tako narasla, da je neznosno. Obnašajo se tako, kakor bi ravno oni imeli pravico na svetu živeti, oni se gospodje, vsi drugi sužnji, samo Nemec ima pravico do svojega jezika, samo on je človek, vsi drugi smo pred njimi manj kakor ljudje. Slovenec na Štajarskem je ubogi Lazar, ki niti drobtine ne dobi od bogate nemške mize. Proč od Gradca! je zagrmelo na te besede po celi dvorani. Slovenci plačujemo davke, ne dobimo pa nič. Ko je vlada za Slovence v Celju ustanovila slovensko-nemško spodnjo gimnazijo, se je nemška večina deželnega zbora vzdignila, kakor roj sršenov in protestirala proti temu. Ko so prvokrat poslanci izstopili iz deželnega zbora, so natanko zahtevali, kaj želijo, da se Slovincem da. Ker je na Štajarskem edna tretjina vsega prebivalstva slovenska, bi morali v deželnem odboru imeti edno tretjino odbornikov, pa Nemci tega ne trpijo, oni sami gospodarijo z našim denarjem. Našteli so krivice, ki se nam godijo v šolstvu in zahtevali, naj se deželni šolski svet razdeli v nemški za nemške in v slovenski del za slovenske šole. Nemci so tudi to zavrgli. Zahtevali so meščansko šolo v Št. Jurju ob južni žel. in slovensko viničarsko šolo v Ljutomeru, pa Nemci so tudi to zavrgli. Če so naši poslanci izustili v deželnem zboru slovensko besedo, so Nemci tulili kakor divjaki. Celó osebno so nemški razbijači naše poslance žalili in pretili, da jih bodo ven pometali. Prišli so tako daleč, da jih ni sram z našim denarjem podpirati šudmarke in šulferajna, ki hočeta pokončati Slovence. Med takimi ljudmi ni bilo mogoče več obstati in zapustili so Gradec.

Kaj pa se bode s tem doseglo, da so zapustili Gradec? Tu je treba potrpežljivosti. Italijani so desetletja izostali iz deželnega zbora tirolskega, zdaj pa bodo vendar dobili svojo upravo za itali-

janski del. Bila bi največja neumnost, sedaj zahtevati, da naj grejo poslanci v Gradec. Nemci so še ravno takšni kakor poprej, in cel svet bi se našim poslancem lahko smejal. Da naših poslancev ni v Gradec, to peče vladu in nemško večino.

Nasprotniki obmolkeje.

Dokazovanje gg. Robiča in dr. Dečkota je bilo tako očitno, da je nasprotnikom, »Rodoljubovim« pristašem popolnoma spodbilo tla. »Rodoljubov« kmet J. Vrečko, na katerem je škoda, da svoje zmožnosti troši za »Rodoljubove« neumnosti, je moral pohvalno priznati delovanje naših poslancev, dostavil je le, da bi poslanci morali v Gradcu malo ropotati in kričati. Istotako je z drugimi besedami povedal advokat dr. Brumen. Dobro je odvrnil poslanec dr. Rosina, da je ropotanje in kričanje nezmisel. Slovenski poslanci se morajo obnašati kot olikani ljudje in ne kot divjaki. Ko bi to storili, tedaj bi še-le »Štajerc« in nemški listi Slovence pred vsem svetom črnili kot divjake. In kaj bi tudi osem naših poslancev opravilo proti Nemcem, katerih je 52! Če bi imeli železna pljuča, bi se zdelali že prvi dan. Tak »špetakel« more le prismojeni »Štajerc«, pa nič-vredni »Rodoljub« priporočati.

Ko se je vprašalo, ali zaupni močje še nadalje zaupaje svojim poslancem, se je vzdignilo na stotine rok; ko se je pa reklo, naj vzdignejo roke tudi tisti, ki jim ne zaupajo, se ni vzdignila ne ena roka, na kar je nastalo navdušeno ploskanje in gromoviti »živio« je donel po dvorani. Naj ve vlada, naj vejo naši sovražniki, da mi stojimo trdi kakor skala, dokler nam ne dajo naših pravic.

Politični razgled.

Katoliška shoda sta se vršila dne 25. t. m. in naslednje dni v Kromerizu na Moravskem in Litomericah na Češkem. Udeležba je bila pri obeh shodih velikanska in zborovalci so navdušeno odobraval govore in nasvete odličnih govornikov. Liberalci so naredili na Češkem in Moravskem protishode, ki pa so se klaverno obnesli. Katoliška zavest se vzbuja tudi pri bratih Čehih.

Ruski car na Francoskem. Rusija in Francija sta zvezani, da si hočeta v nesreči (boju) vzajemno pomagati. Da se ta prijateljska zveza utrdi in ohrani, prišel bo letos ruski car in ruska carica na Francosko. Francozi se sila veselijo tega visokega obiska.

Nemški cesar in četrta božja zapoved. O sedanjem nemškem cesarju se pripoveduje dogodba, ki kaže cesarja Nemcev v jako slabi luči. Cesar Viljem ni ljubil svoje matere Friderike. Ko je njegov oče ležal na smrtni postelji, hotel je Viljem z vso silo prodreti k očetu ter ga prisiliti, da se odpove njemu na ljubo prestolu. Toda

Friderika mu je zabranila vstop. Sedaj vzdigne Viljem palico ter z vso močjo zamahne po materi. Mati se umakne in palica pade ob mizico, ki se je razbila. Mati je hranila to mizico, kot spomin na sinovo grdo ravnanje. Viljem zaradi te mizice ni hodil rad k materi. Tak je cesar Nemcev!

Vojska v Južni Afriki. Angleži proročujejo, da bo južnoafriške vojske že gotovo meseca septembra konec. Ker so se izkazali Angleži dosedaj še vedno kot slabi preroki, jim tudi tega prorokovanja nihče ne verjame. Lord Kitchener vodi sedaj sam v Transvaalu vojsko zoper Bure. Iz Kaplandije so začeli preganjati vse Bure. Toda ujeli so jih prav malo, Buri rajši uidejo, nego bi se dali ujeti. Angleški kralj s svojo soprogo se vrača iz Avstralije in se je vstavil v Kapstadt. Tam so mu priredili Angleži veličasten sprejem. Celo odposlanci iz Transvaala in Oranja so se mu predstavili ter mu izrazili svojo popolno udanost. No izdajice se nahajajo povsod. Sliši se, da bo ruski car na svojem potovanju po Evropi, ki se bo kmalu začelo, uplival na korist Burov. Ruski car je usmiljenega srca in miroljuben. Izmed Angležev nihče noče več prostovoljno v Južno Afriko, zato so začeli Angleži pobirati v Hamburgu pohajače, da jih pošljejo v vojsko. No, ti gotovo tudi ne bodo rešili angleške vojne časti!

Gospodarske stvari.

Mlekarske zadruge. Dandanes je že tudi priprosto ljudstvo marsikje prišlo do spoznanja imenitne važnosti združenega delovanja. Vsaj so se že davno združili židovski bogatini, da strahujejo svet ter po svoji volji določujejo cene žitu brez ozira na množino žitnih pridelkov, in tako določujejo tudi cene drugim pridelkom, n. pr. kavi, petroleju itd., sploh skoro vsemu, kar ljudje prodajajo in kupujejo.

Združili so se tudi drugi stanovi, da varujejo svoje koristi. Skrajni čas je torej, da se tudi kmetje združijo, dokler so še na svojem selu. Zasnovale so se tu in tam že zadruge za kmete, (mnogo več na Kranjskem nego na Štajarskem) tako n. pr. zavžitne zadruge ali konzumi, živinorejske zadruge in razun drugih še mlekarske, oziroma sirarske zadruge.

Mohorski koledar za letošnje leto ima poučljiv spis o sirarskih zadrugah. V »Našem Domu« se je tudi nekdo oglasil, ki želi nekaj pouka o mlekarskih, oziroma sirarskih zadrugah.

Rad nekaj iz svojega opazovanja podam, da bi se vedeli lastne škode varovati, kateri žele vpeljati mlekarsko zadrugo.

Kakor je pri vsaki stvari, prav tako tudi tu. Nekateri preveč grajajo, drugi preveč hvalijo. Za sirarsko zadrugo je Mohorski koledar žal premalo popisal, koliko bi bilo potreba prostorov,

kakšni prostori so primerni in potrebni, koliko je potreba ustanovne glavnice, s katero se postavijo shrambe, kupi orodje itd. itd.

Ceni se, da je za pravilno sirarno potreba 12.000 kron.

Če bi si zadrudniki sami dovažali gradivo za stavbo, dali les zastonj ali za prav nizko ceno, bi se ta vsota znižala. Precej manj glavnice bi bilo potrebno za snovanje mlekarske zadruge, ker ni potreba toliko shramb; vendar je neobhodno potrebna ledenica poleg potrebnih prostorov, v katerih se mleko posnema.

Kakšna naj bo stavba, orodje, posode itd., mi ni namen tu popisovati, ampak le razjasniti želim nekatere napake, katerih se naj zadrudniki varujejo.

Mleko naših krav istega plemena je različno, kakor naše gospodinje to dobro vedo. Vrh tega pa še tudi nekatera plemena boljše mleko dajajo, ker one povžito krmo bolje izkoriščajo.

Od naših navadnih plemen daja 23 litrov mleka edno kilo surovega masla, če je bilo mleko s posnemalnikom posneto. Prav mastnega mleka zadostuje za edno kilo surovega masla tudi celo le 20 litrov.

Ta razložek mlečne maščobe pa že pove, da ni pravilno, če se v mlekarni meri le po množini, brez ozira na toščobo, ker dobi gospodar, kojega krava ima mastno mleko proti onemu, koji dobiva od svoje krave mnogo, a zelo vodeno mleko, premalo plačila.

Za edno kilo surovega masla se navadno dobi 2 kroni 40 vinarjev. Potreba si je oskrbeti zanesljivih plačnikov za surovo maslo, a potem pa je neobhodno potreba, take kupce s točno postrežbo ohraniti, ker je blaga dovolj na ponudbo in se kupec lahko prestavi. Točnost postrežbe pa zahteva tudi največjo snago. Navadno se pošilja surovo maslo po pošti. Če kupec ne povrne stroškov za zabojček, poštno spremnico in pošt-nino, se znesek za edno kilo surovega masla že zmanjša in sicer v slučaju, da se po 4 in pol kile pošilja vkup v ednem zabojčku, za 18 vinarjev. Ako se manjše množine pošiljajo, se stroški pove-čajo, ako pa čez pet kil, se pa znižajo za nekaj vinarjev.

Iz tega se takoj razvidi, da zadruga mleka ne sme plačevati po 10 v, ampak najboljšje, če po 8 vinarjev, ali kjer je velika množina mleka po 9 vinarjev. Sicer je pa najboljšje, če zadruga svoja pravila tako vredí, da dobijo zadrudniki mleko plačano po čistem dohodku.

Poleg cene, za katero se surovo maslo izpeča, je najvažnejše, koliko se za posneto mleko dobi. Pri posnemanju 100 litrov mleka ostane 90 litrov posnetega. Kjer so delavci ali obitelji, kojim se posneto mleko vsaj po 3 vinarje prodaja, je naj-ugodnejše. Slabše je, kjer se posneto mleko ne izpečava. V tem slučaju pa preostane dvojje: ali

se postavijo svinjski hlevi poleg sirarne, kjer se mladi ščetinci pitajo 3 mesce s posnetim mlekom in zdrobljenim žitom. Pridejati je prav dobro tudi vsaki dan apnene klaje. Pitanje ne sme čez tri mesce trajati. Ali pa se more posneto mleko po 2 vinarja liter prodajati, če ga zadrudniki sami nazaj ne vzamejo za to ceno. Navadno je za-družnikom pretežavno, spet posneto mleko nazaj jemati radi nošnje.

Po 2 vinarja že bližnji radi vzamejo posneto mleko deloma za domači živež, deloma za domačo živad.

Kjer so velike okolice, s precejšno množino mleka, bi se moral posnemalnik postaviti v zane-sljivi hiši, kjer bi se posnemalo mleko; zadrudniki bi imeli mleko blizo nositi, posnete mleko odnašati, smetana pa bi se v mlekarno poslala.

V mlekarni morata biti vsaj dva delavca. Ako se še računajo tudi stroški za kurjavo, sve-čavo, amortiziranje deležev, za nakup, oziroma popravilo posode, orodja, poslopja itd. se izračuna približno, da bi moralo vsaki dan vsaj v mlekarno okroglo 400 litrov mleka priti.

Posnemalnik ne sme biti premali. 300 litrov v edni uri naj posname in temu mora, kar je ob sebi umevno, kotel primeren biti.

Kadar imajo zadrudniki premalo mleka za oddajati, je boljše z delom prenehati do tistega časa, da je spet dovolj mleka, ker se sicer stroški iz čistega dobička ne pokrivajo.

Radi tega je tudi pravilno, da vsak zadrudnik toliko deležev vzame, kolikor krav ima.

Bistveni pogoj za vsako zadrudno delovanje je zvestoba in poštenost vseh zadrudnikov.

Posebna važnost sta ti dve čednosti za ob-stanek in razvoj zadruge. Ako le eden nepošteno blago pošlje, lahko zadrugi vse pokazi. Le snažno mleko zdravih krav, katere so pravilno krmljene, daja okusno surovo maslo. Tudi krmljenje zahteva svojo pozornost, ker nekatere trave dajajo mleku slab okus.

Naleti se tudi na kakega govornika, kateri pripoveduje, koliko hasna krava daja.

Račun haska od krave je zelo različen. Če je kdo blizu mesta, tovarn ali rudokopov, mleko lahko vsaki dan po 16 vinarjev liter prodaja, je očitvidno pri boljšem nego oni, kateri za svoje mleko okroglega ne dobi, razun za maslo, katerega si na navaden način napravlja. Za tega bo mle-karska zadruga dobrota, ker ob koncu meseca vendar tudi nekaj dobi, kar je za davek in za do-mače potrebe, če denarja ne zapravlja.

Mlekarske zadruge bi naj vplivale tudi na povzdigo živinoreje.

Zal, da smo še na kmetih tudi v tem oziru z malimi izjemami še daleč zaostali. Nekateri go-spodarji se kar po starem kopitu ravnajo. Stroški so vedno večji, in potreba je tudi za boljše dohodke

skrbeti. Poleg sadjereje je gotovo živinoreja premenitna panoga kmetijstva, ker vpliva tudi na zboljšanje zemljišča.

Dobra, kakor slaba krava ednako povživata, a prav različen hasek dajeta.

Potreba je izberati najboljše mlekarice; za plemenske jemati junce najboljših mlekaric.

Na takšen način so Bavarci in Švicarji govejo živino na tako visoko stopinjo spravili, da se v obče cena naše živine z njihovimi meriti ne da. Ne samo graščak, ampak tudi kmet ima v onih deželah krave, kakoršne se med nami redko vidi.

Razun dobrega plemena je treba tudi pravih hlevov, snage in točne postrežbe.

Velika napaka med nami je, da se najlepša žival iz hleva da, in slaba podrži, češ, ono lahko prodam, slabše ne. Gospodar pa na tak način glavnico (kapital) iz hleva da, katera bi mu trikrat ali še večkrat več obresti donasala, kakor ona, katero si je pridržal.

Konečno naj še tudi nekaj o sirarni povem. Dokler nimamo šol, v katerih bi se naši fantje temeljito naučili sir delati in sicer različen sir, koji bi si pridobil stalnih kupcev po ugodni ceni, je treba še počakati.

Sir mora 3—5 mesecev v shrambah ostajati, kjer zori in je pokaj dela z njim. Vsled tega leži mnogo denarja v blagu. Le majhen pregrešek, bodisi primleku, bodisi pri napravisira, provzročiskvarjenje. Tak hleb sira mora v jamo, a ne trpijo ga nikjer na mizi.

Počakajmo še s sirarnicami nekaj časa, da se dobro poprej naučimo, in potem delamo. Nemara se najde še kedo drugi, kateri svoje skušnje razloži. Več ljudi več vidi.

Kako naj se hrani krompir, da ne gnije. Če hočeš, da se ti krompir dobro ohrani, deni pod njega mesto slame praproti. Ta rastlina ima namreč lastnost, da ga ohrani pred gnjilobo. Tudi drevesno sadje, posebno jabolka, se v praproti dobro ohranijo. To sredstvo je tem boljše, ker praproti lahko v vsakem gozdu dobiš.

Kako narediš, da bodo podplati na škornjih ali čevljih dolgo držali in postali nepremočljivi. Vzemi k trem žlicam firneža pol žlice terpetinovega olja, in to dobro skup zmešaj. Namaži s to mešanico podplate, deni čevlje k topli peči, dokler olje na podplatih ne vsahne, potem zopet namaži in deni k peči, in to tako dolgo ponavljaj, dokler podplati olje v sebe spustijo. Ko so enkrat podplati na ta način popolnoma napojeni z oljem, deni še jih večkrat na vroče solnce. Podplati postanejo nepremočljivi in držijo najmanj dvakrat tako dolgo, kakor drugače.

O varčnosti ali štedljivosti.

Varčnost pripomore do blagostanja.

Že slednjikrat sem omenil nakatere reči, katerih bi se naj varovali. Opomnil sem vas na nekatere potrate. Nekaj pa še moram vendar le dodati. Hočem vam še pokazati, kako zapravljajo nekateri svoj denar brez potrebe, potem pa pravijo, da ni mogoče, si česa prihraniti. Neverjetno veliko izda marsikdo, ki brez potrebe posedaja po oštarijah. Če se tudi ne napije, pa vendar zapravi denar, zraven pa še zamudi delo, s katerim bi si kaj pridobil. Tak ima dvojno zgubo. Prvoštim ti kupico vina ali piva iz celega srca, če si ga res potreben. Pa brez potrebe ne poseduj po krémah. Drugi zopet zapravlja nepremišljeno svoj denar, ker misli, da mora res biti pri vsaki veselici, pri vsakem društvu in pri vsaki svečanosti, kadar pa je kaj podučljivega, ali kaj drugega važnega na dnevnem redu, ali pa volitve, takrat pa ga navadno ni. Za resnega, delavnega moža se pač slednje bolj spodobi, kakor prvo.

Koliko zapraviš z nezmernim kađenjem? Ravnaj pametno tudi tukaj, boš si marsikaj prihranil. Varčen in pameten bodi pri obleki. Marsikateri bi se lahko oblačil bolj priprosto ter bi si s tem prihranil veliko. Žalibog pa opazujem, da se navadno naši fanti in naša dekleta zmiraj dražje oblačijo, kakor premore njih stan. Kako dragocene reči zvesijo mnogokrat na sebe. Posebno dekleta se hočejo po mestno oblačiti, po najnovejši modi. Mislijo, da jim bo taka obleka najprej pripomogla do lastnega gospodinjstva in sreče. Pa kako se motijo! To ni pot do srečnega zakona! Priden in pameten mladenič ne bo iskal med onimi svoje neveste, ki si gizdijo in lepoticijo, ki izdajejo za obleko več, kakor premore njih stan. Kaj bo s tako začel? Saj ve, da bi mu taka le zapravljala, kar si on zasluži s svojimi žulji. Gizdavost ni porok srečnega zakona. Pomni si slovensko dekle to-le: Nedolžnost, priprostost, ponižnost, snažnost, zadovoljnost in skromnost so tiste čednosti, ki te dičijo najbolj, ki ti obetajo in pripravljajo srečno bodočnost. Zato pa mi dé vsikdar prav težko, ako vidim fante in dekleta priprostega stanu drago oblečena, z drago uro in verižico, z dragimi uhani itd. nakinčana. Na to so potratili ves svoj zaslužek. Oh, kak revež je tak, ako n. pr. zboli in mora ostati dalje časa brez zaslužka. Poznam take in vem, kako hudo se jim je godilo. Denar je pošel, začel je prodajati obleko! Kaj pa dobiš za obleko, če jo moraš ponujati? Ne da ti nikdo niti polovice prvotne cene. Tako je tudi uro, prstani, uhani itd. »Sila kola lomi!« Prodati moraš, ker si v hudi sili. Oh, kako si goljufan! Glej, ko bi se oblačil, ko bi se oblačila bolj priprosto, ostalo pa bi djal v hranilnico, imel bi sedaj kaj v roke vzeti. Sedaj pa stojiš s praznimi

žepom. Če bi imel kaj prihranjenega, bi lahko tudi svojim starišem v sili pomagal, ali bi lahko, kakor tista vdova v evangeliju svoj majhen dar dal za dobre namene, za uboge in siromake. To bi ti dajalo večje veselje, večjo tolažbo, kakor pa gizdava obleka. Poskusi dragi slovenski fant in ti slovensko dekle tako varčevati!

Marsikateri gospodar bi si prihranil in pri-varčeval mnogo, če bi pazil bolj na svojo hišno opravo in domače orodje. Koliko se tacega potere in uniči po malomarnosti in nepazljivosti. Dobro je, če gospodar zna kako rokodelstvo ter si tako sam pomaga in napravi opravo za domačo potrebo.

Varuj se dolgov, loterije, igre.

Dokler se obvaruješ dolgov, tako dolgo še ti bo dobro šlo. Sicer si boš moral marsikaj pritrpati, marsikaj odreči sebi in svojim, pa vendar boš prost mož. Ne kupuj ničesar na dolg. Tak kup navadno ni kaj srečen za te, ker moraš vsakokrat več plačati, kakor bi sicer plačal, če daš takoj denar v gotovini. Razven tega še boš moral plačevati obresti. To je že druga škoda. Posebno se varuj, da ne boš, kakor pravijo »na knjigo jemal.« Kdor da pri peku, pri mesarju, v štacuni, pri krojaču itd. vse zapisovati, ta se bo zakopal kmalo tako globoko v dolgove, da si jih ne bo mogel nikdar rešiti. Tak navadno slabše in veliko dražje živi, kakor oni, ki si lepo izračuni, koliko sme na dan potrošiti, da segne plača do prihodnjega plačilnega dne. Kdo pa sme zameriti peku, mesarju itd., če začne v takih slučajih dražje prodajati svojo robo, ker mu mine veliko dobička pri takih plačnikih.

Še bolj se varuj loterije. Pojdi, vrzi raj denar v Dravo, kakor pa, da ga v loterijo nosiš. Oh, kako nespametno ravnaš, če nosiš svoje težko zaslužene novčiče v loterijo, da si kupiš tam upanje na jako negotov dobiček, da si pripraviš za lastni denar mnogo britkih ur, ur kesanja, zdihovalja, da celo preklinjanja itd. Kako ubog si pač, če se te loti strast, v loterijo staviti! Povsod spremlja takega siromaka misel na loterijo, bodisi pri delu, bodisi pri molitvi, doma in v cerkvi, ponoči in po dnevu. Kakor, da bi mu spustil panj (koš) čebel v glavo, tako rojijo številke po njegovi glavi. S prazno vero, z vražami in drugimi pregrešnimi in mnogokrat smešnimi in neumnimi sredstvi hoče pogoditi srečo! O kako nespametno! Videl sem starega moža umirati v revnem kotičku, odetega s samimi cunjami. Grozen revček je bil! Vse ga je pomilovalo. Neki duhovnik mu je nosil večkrat vina in neka gospa mu je pošiljala vsaki dan dobre, govejske juhe. Lesen kovček je bilo vse njegovo premoženje. Umrli je. Po smrti so seveda odprli kovček in kaj so našli? Polno loterijskih listekov. Mogoče, da je drug bolj srečen! Pa izračunilo se je, da je bolj gotovo, da te bo strela ubila, kakor da boš v loteriji zadel. Devaj rajši

ta denar nakup in ga nesi v posojilnico — to ti bo prineslo pravo loterijo.

Najbolj pa se varujte, dragi rojaki, igre, posebno nepošteno, prepovedane igre za visok denar. Če včasih pošteno igraš, pa ne igraj za denar nikoli. Koliko jih je prišlo po igri na beraško palico! Koliko jih je grozno smrt storilo potem, ko so preigrali celo noč in zapravili ves denar. Lahko bi vam naštel toliko izgledov, da bi jih »Naš Dom« lahko prinašal vam celo leto. Pa nočem. Le to edino vam polagam na srce, varujte se igre, dolgov in loterije.

Razne novice in druge reči.

Od Sv. Martina ob Paki. Dragi »Naš Dom!« Z velikim veseljem te vselej pričakujemo Pačani, kadar priromaš v našo bujno dolinico. Pridno potem prebiramo tvoje vrste od konca do kraja, kajti najdemo v njem toliko zabavnega in poučnega berila, da te ne moremo djati neprečitane iz rok. Kako bi te pa tudi ne prebirali z veseljem, kajti ti si naš zagovornik, naša obramba proti sovragu, ki želi v blatu pomandrat naše najdražje nam zaklade: Našo vero in naš materni jezik, in nam iz srca iztrgati ljubezen do naše domovine. Ta naš sovrag je nemškutar, stari plesnivi liberalec. On sovraži in zasramuje našo sveto vero, (dasiravno se hlina pobožnega kristjana) naše duhovnike nam črni na najostudnejše načine, zaničuje vsakega, kdor je udan naukom sv. cerkve. On zaničuje ljubi naš slovenski jezik, spodkopava mu veljavo, kjer more, povsod ga hoče izpodrinuti in na mesto ljube nam materinščine nam hoče vsiliti tujo govorico. Nemškutarji nas hočejo pog-nati iz naše ljube domovine s trebuhom za kruhom. Imajo in podpirajo namreč društvo »Süd-mark, ki ima namen kupovati po Slovenskem naša posestva in na njih naseljevati zagrizene naše sovražnike. Tako mislijo vse, kar je slovenskega, podjarmiti. Drugo društvo je »šulferajn«, ki pod-pira šole, v katerih se naj slovenska deca izgo-juje za zagrizene nemškutarske janičarje. Ali ni toraj nemškutar naš veliki sovražnik? In vendar se najde pri nas par takšnih zapeljanih nevednežev, da dobivajo tisto »giftno kroto« ali »Štajerca«, ki je glasilo nemškutarskih trgovcev, odvetnikov itd. Predragi rojaki! Poglejte, ti ljudje, ki pišejo ta umazani list, ki blatijo naše duhovnike in druge rodoljube, in naš slovenski jezik zaničujejo, so ravno najhujši nemškutarji, ljudje, ki se vam sladkajo, da so vaši prijatelji, a v resnici so vaši sovražniki. S hinavščino in zvijačo vas bi radi po svojih časnikih odtujili naši veri in našemu jeziku, obudili v vas sovraštvo do duhovnikov in vas tako dobili za svoje, vam škodljive in sovražne namene. Ker pa vi ne razumete nemškega jezika, zato so začeli izdajati list v slovenskem jeziku,

da bi vas temložje zapeljali. Ali ni to največja nesramnost? Prosim vas torej, kadar vam se dojde lažnjivi »Štajerc«, pošljite ga takoj nazaj. Naročite si rajši »Naš Dom«, ta vrli list, ki je pisan v krščanskem duhu in se poteguje za naš narod ter stane komaj 1 krono za celo leto. Tebi pa, dragi »Naš Dom«, bom poročal, ako ti bo drago, če bodo se naši zapeljani moške kaj spreobrnili ali ne, ako se bodo spametovali, jih bodeva pohvalila, ako pa ne, jih bodeva pošteno okrtačila. Do tedaj pa ti kličem: Bog te obvari!

V občini Mezgovci pri Sv. Marjeti niže Ptujja ima »Štajerca« edini Vesenj, brat slavnega žamajnskega poslanca. Na »Naš Dom« pa je naročenih osem fantov. Živeli!

No, no, gospod Bračko! Gospod Bračko se v »Štajercu« jako slabo brani zaradi raznih očitanih, ki so mu jih v zadnjem času slovenski časniki povedali naravnost v obraz. Nazadnje pa v svojem zagovoru ponosno povzdigne glas ter pove besede, žaljive za ves gornjeradgonski okraj: »Vendar pa rečem, da je naš okraj bolj potreben mene, kakor pa jaz okraj!« Zdaj ste ga slišali! Mi pa rečemo, da je gornjeradgonski okraj bolj potreben onih 1500 kron, ki so jih Bračkotu okrajni zastopniki darovali, kakor pa Bračko. Mi zagotovo pričakujemo, da bo g. Bračko vsled svoje velike ljubezni (!) do okraja vrnil ponujeno mu darilo!

Po zobeh jih je dobil! »Štajerc« je hotel nafarbati svoje bralce, da Haložani živijo le od milosti ptujskih meščanov. »Slovenski Gospodar« pa je s številkami dokazal, da je ravno narobe resnica. Za nenavadno nizke cene hodijo Haložani Ptujčanom na delo ter jim tako na lahek način pomagajo do bogastva. Gospodje okoli »giftne krote« so čutili ta težki udarec in zadnja številka »Štajerca« se skuša izviti tej trditvi. Toda kar je res, je res.

„Bolani kmeti.“ Tako imenuje zadnji »Štajerc« one slovenske kmete, ki so bili v četrtek, dne 22. t. m. na zaupnem shodu v Mariboru. »Štajercu« se pri vsaki priliki vidi, da je njegova ljubezen do kmeta in njegovo spoštovanje do kmetškega stanu nahlinjeno. Prepogosto se spozabi ter začne kmete smerjati z »bolanimi kmeti«. Laž in hlinjenje imata kratke noge.

Samomor. Dne 23. avgusta so našli v gošči na posestvu Jurija Osenjaka v Trnovcih obešenega, dozda še nepoznanega človeka, ki je visel, kakor se da soditi, menda že kakih 14 dni. Zraven so bile hlače, v žepu ura in nekaj denarja, a v bližini je ležal tudi klobuk rjave barve.

Iz Trnovca nam pišejo, da je o tem kraju nemškutarski »Štajerc« prav grdo lagal. Poročal je, da je bila neka Marija Vogrinec, zaradi detomora in drugih zločinov v ječo peljana. Resnica pa je, da v Trnovem sploh nobene Marije in tudi

druge Vogrinec ni. Tako laže ptujski kljukec čez naše kmetijske kraje in našo slovensko domovino. Tako zanesljivo je poročanje »Štajerca«!

V Zrečah je dne 20. avgusta med gostim dežjem padala, kakor lesniki debela toča, ki je po nekaterih vinogradnih parcelah oškodovala do četrtrti del prirastkov, na polju pa je žalibog občutljivo škodo naredila v okolici Dobrava, kjer je padala bolj suha brez dežja.

Iz Sevnice. Dne 1. avgusta t. l. zborovalo je tukaj kat. pol. društvo »Sava«. Shoda se je vdeležilo precej prebivalstva iz trga in okolice, ali po mojem mnenju vse premalo. Samo iz okolice Ledina bi moralo biti toliko kmetijskih udeležencev, kakor je bilo vseh, kje pa so še druge okolice. Iz tega je razvidno, da so naši kmetje še politično mrzli. Dasiravno so skoraj brez izjeme vsi dobri kristjani, so vendar v katoliško-političnih rečeh še zelo slabo poučeni. Kje tiči vzrok, nisem namenjen danes razkladati. Na shodu je razpravljala g. Gostinčar iz Ljubljane o socialnem vprašanju, č. g. držav. in deželni poslanec Žičkar o delovanju deželnega zbora in g. društveni tajnik o nemških šulferajnskih šolah. Sprejele so se razne resolucije, kakor teden poprej v Pišecah. Shod je zaključil g. predsednik društva s trikratnim »živio«-klicem na presvitlega cesarja in pa na sv. Očeta.

Sanje nekega Dravinjčana.

S Konjic sem prihajal; med potom sem premišljeval o gospodarskem in narodno-političnem stanju svojih sovaščanov in ukrepal, s katerimi sredstvi bi se prišlo neki dotičnim pregreham v okom. Kaj vraga je bilo treba teh časnikov, ki sejejo ljuliko med naše ljudstvo, ki ga odvrtačejo od smeri, katero nam je dal prvi naš borilec, nepozabni Anton Martin Slomšek, z geslom: »Vse za vero, dom, cesarja!«

Ah, kako lepe kali je poglodelo njegovo seme med našim ljudstvom, gojili smo najlepše nade, da se bo naše ljudstvo krepko in čvrsto razvilo in vztrajalo proti vsem nepravilnostim, ki so mu pretile od njegovega narodnega zatiralca. Toda prišel je satan in posejal ljuliko; razvil se je liberalizem, ki že zdaj tudi pri nas prodira v vsako zakotno vas in jo z močjo prilizljivih nemških časnikov tira v pogubonosni prepad.

Med tem premišljevanjem sem se bil približal razpotju, od koder držijo tri ceste in sicer v Poljčane, Konjice in v Oplotnico; v sosesčini tega razpotja stoji lipa, katere bi niti sam Martin Krpan ne posekal z lahka s svojo mesarico. Pod lipo je stala tudi lična klopica, kamor so posedali ob nedeljah po večernicah vaški možakarji ter se pomenkovali o setvi, krmi in različnih škodljivcih, ki uničujejo naše vinograde.

Truden od dolge poti in do kože moker od hude vročine, bilo je namreč sredi meseca julija,

sedel sem malo v senco, da se malo ohladim in okrepcam.

Nisem še dobro odložil svoje pritljage, ko zagledam prihajati ob cesti od Poljčan svojega prijatelja Ivana Ribiča, vrlega narodnjaka in borilca za naše pravo.

»Bog te sprejmi, ti tukaj? Od kod, kam, po kakih opravkih«, so mi donela vprašanja že od daleč nasproti?

»Potrpljenje, vse zveš lepo po vrsti, kakor so hiše v Trsti«, sem hitel, da vtolažim zatvornice njegovih nebrojnih vprašanj.

Tudi njega je vročina prevzela, pihal je pred se, kakor kovaški meh in si brisal razpoten obraz z velikim modrim robcem.

Povabim ga k sebi na klop, da se zopet kaj pomeniva, saj prijatelji imajo med seboj vedno mnogo novic.

»Moja pot me vede ravno iz Konjic, davkov sem še imel nekaj poravnati, saj sam znaš, kako je. — Nasproti uradnikom moramo biti vedno točni, sicer ti zarubijo hišo in zemljišče. — Vlada se pa za nas bore malo briga!

Za nemško gledališče v Gradcu so imeli takoj žep odprt, da se celo nekemu »Sängervereinu« so podarili lepo podporo, dočim pa imajo za naše težnje le gluha ušesa in pa nove doklade.

Zato tudi pravim »proč od Gradca«, prej nam ni upati boljše prihodnosti.

Pa ta »Štajerc«, ta trobi v svet, kakor bi mi s tem korakom storili največjo neumnost, češ, Kranjci nas bodo kar pozobali.

»Seveda ljudje okrog »Štajerca« že vedo, kje jih čevelj tišči,« mi odvrne Ribič. »Pa ne bo dolgo dihal našega zraka; vsaka novotarija je zanimiva in to je tudi »Štajercu« začetkoma privabilo nekaj naših ljudi v naročje. Ko bodo pa spoznali, da ima prilizun samo z medom namazan gobec, dejanj pa ne pokaže, obrnili mu bodo s časom vsi hrbet. »Aha, tak ptič si,« si bodo mislili in mu pokazali vrata, če še pa sam ne bo rad šel, bodo mu še pomagali z metlo in burkljami.«

»Prav imaš Ribič, vsaka sila do vremena.«

»Ker si se že tak razgrel za stvar, ti bom v dokaz tvojega mnenja nekaj prijetnega zapel:

Bilo je na predvečer sv. Cirila in Metoda; v narodnih Žičah so žgali velikanski kres v čast slovanskima blagovestnikoma; peli so narodne pesmi, ukali in rajali krog ognja, z jednatimi besedami se spominjali naših apostolov, deklamovali in se medsebojno navduševali za naš jezik, našo vero, za našo domovino in našega cesarja. Nemčurski Ločani so radovedno odpirali okna, vprašajoč drug drugega: »Kaj je le spet Žičanom na pamet prišlo?« Pauscher se je obrnil na svojem stolu, pogledal Wallanda, a ta mu je pomenljivo namignil, kakor bi hotel reči: »Loče ne bodo več dolgo nemčurske, nevarnost se bliža!«

»Zastonj si se naročil na »Štajerca«, reče Pauscher svojemu tovarišu.

»Vsako sredstvo moramo poskusiti!«, odvrne mu ta. Bog ve, kaj bi še bila vse govorila, da ni obrnil njune pozornosti nase živahen klic, katerega sicer nista razumela, pa sta si ga lahko tolmačila, in pa novo vzplapolanje plamena.

Glej, med tem so prišli proti 10. uri k žiskemu kresu nekateri kmetje in fanti, ki so dosihdob naše narodno delovanje prezirali in le v »Štajercu« čakali rešitve; pa jim je ni prinesel. Izmed novodošlih stopi g. A. R., saj ga menda poznaš, k predsedniku tamošnjega bralnega društva, poda mu zavitek »Štajerčevih« števil, katere je doslej skrivnostno nosil pod pazduho, z besedami: »Veste kaj, g. M. . . ., naročil sem se bil na »Štajerca«, ali kakor so ga zdaj krstili, na »giftno kroto«, pa sem uvidel, da nas je le za nos vodil, zdaj sem ga pa popolnoma sit. Tu ga imate, vržite ga v ogenj, kakor zasluži, še jutri jim pišem, naj ga le sami imajo in žaljo v njega zavijajo, da se jim ne bo raztopila v tej vročini.«

»Prav ste govorili, kaj takega smo že od vas pričakovali, saj smo vedeli, da pridete prej ali slej do spoznanja«, ga pohvali g. predsednik.

Nato so »Štajerca« slavnostno zažgali, kakor v starem času copernice.

Ko so vzplamteli prvi listi, zaoril je daleč na okrog klic: »Pogin mu!« V znak splošnega veselja, nabijejo možnar in — — bum, je zagrmelo. — Jeka nisem slišal več. — — — Prebudil sem se. — — Manem si oči, vstajam, gledam okrog sebe, — — v svoji sobici sem. Vse znano. Tam je še vedno stara omara, tu umivalnik in nad menoj na steni tik tak moje žepne ure.

Solnce je že visoko.

Pred oknom letajo lastavice, tam od češplje se pa glasi kričeč živ, živ, mojih znancev vrabcev; menda so se ravno stepli med seboj.

Tako, samo sanjal sem! Kaj pa je neki tako zagrmelo? Saj sem se vendar prebudil od strela! Kmalu mi je bilo jasno. Sklednjak je visel že na starih zarujavelih žreblih; eden se je vtrgal, sklednjak je zropotal dol, odtod tisti grom in tresk, kakor bi se podiral svet.

Sanjal sem samo, sanjal! Škoda, krasne sanje.

Žalostne razmere imamo; »Štajerc« siri dan na dan svojo strupeno pisavo tudi v Žičah in ugonablja narodni živelj.

»Štajerčevi« naročniki so večji delj ljudje, ki svoje življenje niso čitali tiskane črke razven v šoli, saj molitvenikov tako nimajo.

Živ krst bi jih ne bil pripravil do tega, da bi bili prej kaj prijeli, za kakoršen si že bodi časnik. So pa med njimi tudi ljudje, ki imajo razven »Štajerca« tudi »Naš Dom«, češ, da jim to »kljuvanje« jako dopada. Zabavo imajo s tem. Pa zabava z »giftno kroto« je malo čudna in nevarna.

Lansko, večji del izabelino

vino,

belo in malo rudeče, liter 14 do 15 kr. prodaja Janez Šuen, posestnik v Gaberniku, Juršinci pri Ptuj. Manj ko 100 litrov se ne bode prodajalo. 10 1—2

Na prodaj

do 100 veder (25 hl) domač. vina.

Rabi se lahko tudi za sv. maše. Za pristnost se jamči. Prodajam tudi posestvo, ker je oddaljeno od domačih posestev eno uro, gorica se dela. Cena 8000 K. Okoli 4000 K se plača, za drugo počakam na leta. Ana Skerbec na Pokleku pri Podsredi. 9

Kovačkega učenca

iz dobre hiše ter lepega vedenja sprejme takoj Alojzij Horvat, kovački mojster pri sv. Benediktu Slov. gor. 8

Najcenejše

dobro in sveže špecerijsko blago, kakor sladkor, kava, riž, ogrska pšenična moka, — potem tudi grablje, vile, lopate, jerbasi i. t. d. se dobe v trgovini J. Sirka, poprej Holasek, Maribor, glavni trg, rotovž.

Slovenci!

darujte
za družbo
sv. Cirila i Metoda!

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novozidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, katere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, žvino-reji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenka, ktera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvanih jopice za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se preskrbe tudi v zavodu proti plačilu; ako ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, katere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajšij učenk;

2. znati čitati, pisati in računati;

3. predložiti zdravniško spičevalo, da so zdrave;

4. predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške.

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spičevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske
v Ljubljani, 31. julija 1901.

Rodoljubi!

Mladenci!

Širite „Naš Dom!“

Na delo rodoljubno!